

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
1993-1994

ISSN 1211-7250

BRNO 1997

381 ch. n. 1992
382

250,-

S 9395458

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1993-1994

Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: ps@isibrno.cz

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc

Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Patrik Červák, Mgr. Balázs Komoróczy,
Ing. Petr Škrdla

Na titulním listě: Rekonstrukce skládané dýky z Maref

Tisk: Tiskárna Gloria, Rosice u Brna

Náklad: 400 ks

Publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou

© 1997 by the Authors

All rights reserved

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

vystavěna ze světlé biotitické žuly (na jižní straně žárem zčervenalé), méně je použita biotitická rula a ve spodní části migmatizovaná rula. Torzovitost nálezu nedává možnost přesného funkčního určení stavby, je pravděpodobné, že se jedná o pozůstatek obytného kamenného domu nebo spíše hrázděného domu na kamenné podezdívce, o čem by svědčily i četné nálezy propálené mazanice. Po zplanýrování stavby zde nastává krátké období intenzivní hospodářské činnosti, snad hutnictví železa, protože odtud pochází četné nálezy strusky i železných lup, které končí na přelomu 14./15.století. Vlastní pece však zachyceny nebyly. V tomto prostoru bylo vypreparováno 10 kúlových jamek, zřejmě pocházejících z několika fází rozsáhlejší kúlové stavby či několika staveb, které by se vztahovaly ke zmíněnému hospodářskému využití parcely. S rozvojem města se tato činnost přenesla do extravilánu obce poblíž některé z bran.

Ve vzdálenosti 10.5m od hradby byl zachycen severovýchodní roh blíže neurčité stavby. Zeď je zahlobunena do podloží na úrovni 520.51 m n.m. a vystavěna z navětralých migmatitů, šedé biotitické ruly a žuly, zdivo nese stopy po opálení. Jako pojivo je použit jíl, místy nekvalitní žlutá písčité malta. Zánik stavby můžeme předběžně datovat na přelom 14./15. století. Fundamentu této zdi bylo dále využito pro novověké terasy ze zahradní úpravy parcely. V okolí zdi bylo nejvíce nálezů železných strusek a zbytků po hutnické výrobě.

V rámci záchranného výzkumu na parcele 3317 se podařilo blíže objasnit vývoj osídlení na dotčeném území. Nejstarší fáze může spadat do 1. poloviny 13. století, tedy počátky středověké kolonizace oblasti Jihlavy. Do období lokace města je možno zařadit půdní podzolový horizont s výraznou příměsí uhlíků při povrchu a zřejmě představuje pozůstatek po odlesňování ostrožny pro budoucí město. Podobné vrstvy byly zachyceny i na jiných výzkumech v Jihlavě. Otevřenou otázkou zůstává přesnější datování stavby kamenné městské hradby. V tomto úseku by se mohlo jednat asi o poslední třetinu 13. století, což je relativně pozdní doba, ovšem nevylučuje se s možností staršího dřevěného opevnění, které však za současného stavu poznání není známo. Rychlý rozvoj hornického města se na konci 13. století projevuje četnými stavebními aktivitami. Strategický význam areálu se projevil ve způsobu využití, kdy zde záhy končí obytná funkce, která je nahrazena řemeslnou činností, zřejmě hutnictvím. Nepříliš vhodná poloha a možná bezpečnostní důvody ukončují na přelomu 14./15. století i tuto činnost a parcela je využívána jako zahrada až do počátku 20. století.

Největším přínosem výzkumu jsou nálezy keramických celků, datovaných mincemi ze 13. a 14. století.

Richard Zatloukal, ÚAPP Brno

Resumé:

Jihlava (Bez. Jihlava). Palackého Strasse 46. Parcellie Nr. 3317. Siedlung - Stadt. Hochmittelalter. Rettungsgrabung.

JIHLAVA (okr. Jihlava)

Ulice Palackého, parcela č. 5919 a č.6938. SMO 1:5000, rok vydání 1989, list Jihlava 7-4, 134 mm od Z a 23 mm od J sekční čáry a SMO 1:5000, rok vydání 1989, list Jihlava 7-5, 149 mm od Z a 367 mm od J sekční čáry, nadmořská výška 523.00-524.80 m n.m. Opevnění. Vrcholný středověk. Záchranný výzkum.

V měsících červenci a srpnu 1994 byl sledován výkop kanalizace ve vozovce. Palackého ulice ve středověku vyúsťovala svým severním koncem do prostoru hradeb,

kteře vřak neprotínala řádnou bránou. Kanalizační rýha hradební systém prořízla a podařilo se zdokumentovat jeho průběh v místech, kde dosud nebyl znám.

Z hlavní městské hradby se zachovalo poměrně malé torzo, vysoké asi 0,70 m. Koruna hradby se nachází 0,50 m pod úroveň současné vozovky. Souvrství na její severní straně (vně města) neposkytlo řádný datovatelný materiál a představuje několik horizontů především písčítých hlín zvyšujících a srovnávajících prostor parkánu, zřejmě z doby, kdy již ztratil svoji obrannou funkci. Vlastní těleso hradby je uloženo nad podlořím, přičemž ji podbývá podzolový půdní horizont. Hradba je do něj zahloubena pouze mělce nebo vůbec, podloří je její stavbou prakticky nenaruřeno.

Před parkánovou hradbou (vně města) byl patrný řásyp příkopu, bliřší rozměry (hloubka) se nepodařilo zjistit, neboť výkopová rýha nebyla vedena tak hluboko, aby zastihla řákladovou spáru založení parkánové zdi. Zjiřřená vzdálenost mezi hlavní a parkánovou hradbou, 16 m, odpovídá řířce parkánu v Jihlavě, stejně jako charakter zdiva a použitý materiál. Prostor parkánu zůstal po dobu funkce obranného systému neosídlen, poměrně malá aktivita byla zjiřřena i v nevelké vzdálenosti od hradeb uvnitř města.

Z bezpečnostních důvodů vřak nebylo možno zdokumentovat v tomto prostoru více, protože stěny výkopu se bortily a bylo nutno je okamžitě pažit.

Richard Zatloukal, ÚAPP Brno

Resumé:

Jihlava (Bez. Jihlava). Palackého Strasse. Parcelle Nr. 5919, 6938. Befestigung. Hochmittelalter. Rettungsgrabung.

JIHLAVA (okr. Jihlava)

Masarykovo náměstí 14, parc.č. 105. SMO 1:5000, rok vydání 1989, Jihlava 7-5, 200mm od Z s.č., 52mm od J s.č., nadmořská výřka cca 516,50m n.m. Sídliřtě-město. Vrcholný středověk. Záchranný výřkum.

Výřkum probíhal ve dnech 23.8.-30.9. 1993. Nejstarří objekt se objevil v Z řásti zkoumané lokality. Pro velký rozsah a řetná naruření se jej nepodařilo vykopat celý, ale bylo nutno stanovit velikost objektu pomocí řekolika sond. Jedná se o zahloubenou stavbu dřevěné konstrukce s mazanicovými stěnamy, s největří pravděpodobností jde o zbytek domu se třemi stavebními řázemi. V nejstarřím období byla v domu suterénní prostora, rozměry vřak nelze bliře stanovit, úroveň dna dosahovala 514,65 m n.m. Tato stavební řáze je ukonřena požárem, objekt je řasypán požárovými destrukcemi - propálenou mazanicí a uhlíky. Hranici tvoří uřlapaný ztvrdlý povrch podlahy II. stavební řáze, která opět konří požárem a řasypáním požárovými destrukcemi. Vře je převřstveno hlinitými planýřkami o 2 m výře nad původním dnem sklepa. Z hlediska datování je významný nález mince Přemysla Otakara II.(1253-1270) v tomto řásypu. Planýřky pak tvoří podlahu obytného objektu v jeho III. řázi. Bohuřel se nadá stanovit do jaké míry se řhodoval, popřípadě liřil půdorys stavby v jednotlivých stavebních obdobích, i poslední konří požárem a destrukce stavby sahají až k dneřní úrovni terénu. Stavba nebyla na tomto místě již obnovena a osídlení se přeneslo k uliřní řáře dneřního Masarykova náměstí na místo domu č. 14. Časově je možnou celou stavbu řařadit do období mezi roky 1238 (objev stříbra na Jihlavsku) a 1270 (udělení městského stavebního řádu), neboť dům je situován do zahranní řásti parcely, kde by po roce 1270 již neměl stát.

Dále byly odkryty zdi náleřící gotickému domu, jehož řádní trakt vybíhal do zahranní řásti parcely, řastavěná vřak byla pouze její JZ polovina. Počátek kamenné řastavby je možno